

नेपाल नेत्रज्योति संघ
आँखा स्वास्थ्य कार्यक्रम राप्ती तथा बहादुरगञ्ज
(राप्ती आँखा अस्पताल, छन्द (कालेबाबु) नारायणी आँखा अस्पताल र लमही आँखा अस्पताल)

सामाजिक परीक्षण कार्यक्रम

मिति : २०७६ पुस १४ गते

समय दिउँसो १२ बजे देखी ४ सम्म

पृष्ठभूमि

मिति २०७६ पुस १४ गतेका दिन राप्ती आँखा अस्पताल तुलसीपुर-४ रक्षाचौर, छन्द (कालेबाब) नारायणी आँखा अस्पताल बहादुरगञ्ज र लमही आँखा अस्पताल, लमहीको बार्षिक सार्वजनिक परिक्षण कार्यक्रम लमही नगरपालिका वडा नम्बर ५ स्थीत लमही आखा अस्पतालको प्राङ्गणमा सम्पन्न भयो । सार्वजनिक परिक्षण कार्यविधि अनुसार तिन चरणमा गरि कार्यक्रम सम्पन्न गरिएको थियो । पहिलो चरणमा राप्ती आँखा अस्पताल रक्षाचौर -४ तुलसीपुर, लमही आँखा अस्पताल र छन्द(कालेबाब) नारायणी आँखा अस्पताल कपिलबस्तुको गरि तिन वटा आँखा अस्पतालमा आएका सेवाग्राहीहरु मध्ये ३०० जनाको Patient Satisfaction Survey गरिएको थियो । सोधिएका प्रश्नहरूबाट तिनवटा अस्पतालमा सेवा लिन आएका तिन क्षेत्रका सेवाग्राहीहरुले पाईरहेको सेवा, अस्पताल तथा कर्मचारीको व्यवहार, अस्पतालमा आईसकेपछि आफ्नो चेक जाचमा लाग्ने समय, पालो कुर्नुपर्दा हुने अप्तेरो, फाष्ट्र्याक सेवा प्रविधि, अस्पतालबाट पाईने औषधिको उपलब्धता घरदेखि आँखा अस्पताल सम्म आईपुगदा सवारी साधनको पहुचको अवस्था लगाएत अस्पतालमा कुन कुन पक्ष राम्रो लाग्यो र कुन कुन पक्ष सुधार गर्नुपर्छ भनि पहिलो चरणमा प्रश्नोत्तरको तरिकाबाट परिक्षण गरिएको थियो ।

पहिलो सत्र

औपचारिक कार्यक्रमको संचालन नेपालनेत्रज्योति सघ अन्तर्ग सचालित अस्पतालका सुचना अधिकृत बालाराम खड्काले गर्नुभएको थियो । नेपाल नेत्रज्योति सघका उपसभापति रेशम बहादुर खड्काले कार्यक्रमको अध्यक्षता ग्रहण गर्नुभएको थियो भने प्रदेशसभा सदस्य माननिय रेवति रमण शर्माले सार्वजनिक परिक्षण कार्यक्रममा प्रमुख अतिथिको आसन ग्रहण गर्नुभएको थियो । त्यस्तै गढवा गाउपालिकाका अध्यक्ष सहजराम यादबले विशिष्ट अतिथिको रूपमा रहनुभएको थियो । लमही नगरपालिकाका प्रबक्ता तथा वडा नम्बर ५ का वडा अध्यक्ष बिम बहादुर केसीले विशिष्ट अतिथिको रूपमा सहभागि हुनुभएको थियो । कार्यक्रममा आउनुभएका सस्थाका सल्लाहकार ज्युहरु, कार्यसमितिका पदाधिकारीज्यूहरु, अस्पताल प्रशासन अन्तर्गत राप्ती आखा अस्पताल, लमही आँखा अस्पताल, छन्द(कालेबाब) नारायणी आँखा अस्पतालका बिगागिय प्रमुख सहायक प्रमुख तथा कर्मचारीहरु, पत्रकारहरुको आसन ग्रहण पछि विषय प्रवेश गरिएको थियो । औपचारिक कार्यक्रमको उद्घाटन प्रदेश नम्बर ५का सासद माननिय रेवति रमण शर्माले गर्नुभएको थियो ।

स्वागत मन्त्रव्य तथा कार्यक्रमको बारेमा प्रकास

सार्वजनिक परिक्षणको औपचारिक शुरुवात र पाहुनाहरुको आसन ग्रहण पछि नेपाल नेत्रज्योति संघ दाडका सचिव सुरेन्द्र बहादुर खड्काले सबै पाहुना र सहभागि सबैलाई नेत्रज्योति संघ

दाढको तर्फबाट कार्यक्रममा उपस्थित हुनुभएकोमा स्वागत गर्नुभएको थियो । त्यस पछि उहाले नेपाल नेत्रज्योति सघले वर्ष दिनभरि गरेका कामहरूकोबारेमा जानकारी गराउनुभएको थियो । उहाले सार्वजनिक परिक्षण कार्यक्रमले सस्थामा सस्थागत सुधार, आर्थिक शुसान र मितव्ययिताको साथै आम सेवाग्राही हरु र सरोकारवालाबिच समन्वय र सहकार्यमा बृद्धिहुने विश्वास व्यक्त गर्नुभएको थियो । त्यसैगरि नेपाल नेत्रज्योतिसघले गरेका कामहरूको बारेमा आम समुदायलाई जानकारी गराउन र सेवाग्राहीहरूलाई परेको असजिलो लाई कसरी सजिलो बनाउन सकिन्छ भन्नका लागी पनि आवश्यक सुझावको लागी नेत्रज्योति सघले प्रत्यक वर्ष सार्वजनिक सुनुवाई गर्दै आएको जानकारी गराउनुभएको थियो ।

दोस्रो सत्र

कार्यक्रमको दोस्रो सत्रको सहजीकरण नेपाल पत्रकार महासंघका श्री लीला शाहले गर्नु भएको थियो र सामाजिक परीक्षण कार्यक्रमको निम्न उद्देश्यबारेमा प्रकास पार्नु भएको थियो ।

सामाजिकपरिक्षण कार्यक्रमको मुख्य उद्देश्य :

- १) नेपाल नेत्रज्योति संघ, आँखा स्वास्थ्य कार्यक्रम राप्ती तथा बहादुरगञ्ज राप्ती आँखा अस्पताल छन्द(कालेबाबु) नारायणी आँखा अस्पताल र लमही आखा अस्पतालबाट प्रदान गरिएको सेवा र सुविधाको बारेमा आम सर्वसाधारणहरूलाई बोध गराउने ।
- २) संघ मार्फत संचालित अस्पताल र उपचारकेन्द्र बाट सेवा प्राप्त गर्नुभएका सेवा ग्राहीहरूको सेवा प्रतिको आर्कषण, भोग्नुपरेका समस्या र सुधारगर्नुपर्ने पक्षहरूको बारेमा जानकारी लिने र स्थानिय सरोकारवालानिकायहरु सेवा क्षेत्र अन्तर्गतका जनप्रतिनिधि , कर्मचारी , स्थानिय संघ,सस्थामा आवद्ध व्यक्ति ,राजनितिकदल समाजसेवि तथा आम नागरीक बिच आत्मियता बढाई सेवा प्रवाहलाई थप जनमैत्रि बनाउन ।
- ३) सेवा र सेवाप्रदायक निकायबिचको सम्बन्धलाई थप मजबुत बनाई सेवा स्तरलाई सबै गाउँ तह सम्म पुऱ्याउन ।
- ४) आँखा अस्पताल र उपचारकेन्द्रबाट प्रदान गर्दै आएको सेवाका बारेमा आम नागरिकको स्पष्ट धारणा जान्न र सेवाप्रवाहलाई थप प्रभावकारी बनाउन ।
- ५) सेवा प्रदायक निकाय र सेवाग्राही बिचको सम्बन्ध लाई सुमधुर बनाउन ।
- ६) सेवा प्रदायक निकाय र स्थानिय नागरिक बिच समन्वय र सहकार्य अभिबृद्धि गर्न ।

- ७) सेवा प्रदायक निकायलाई स्तरिय सेवाका लागी थप दायित्वबोध गराउने ।
- ८) अस्पतालको आर्थिक अवस्था, प्राप्त प्रविधियुक्त उपकरण, जनशक्ति भौतिक पुर्वाधार बिकाशको अवस्था, ,अन्धोपनको बर्तमान अवस्था र अब अपनाउनुपर्ने रणनितिको बारेमा जानकारी दिने लिने र सेवा प्रबाहलाई थप स्तरिय र सरलिकरण गर्ने ।

कार्यक्रमको प्रस्तुतिकरण

कार्यक्रमको प्रस्तुतीकरण आँखा स्वास्थ्य कार्यक्रम राप्ती तथा बहादुरगंजका बरिष्ठ प्रशासकीय अधिकृत सम्शेर थापाले गर्नु भएको थियो । थापाले अस्पतालबाट प्रबाह गरिए आएको सेवा , हाल सम्म तिन वटा अस्पताल र आँखा उपचार केन्द्रबाट आँखा स्वास्थ्य सेवामा आएका विरामीको सख्या, मोतिबिन्दुको अप्रेशन गरेर नयाँ दृष्टी पाएका र उज्यालो संसारमा रमाएका हरुको सख्या ,समान्य उपचारमा आएका हरुको संख्या तथा अवस्था, विगत र बर्तमानमा आँखा स्वास्थ्य सेवाको क्षेत्रमा नेपाल नेत्रज्योति संघ अन्तर्गत अस्पताल तथा उपचार केन्द्रमा भएको प्रगति , उपलब्धी, नयाँ प्रविधियुक्त सेवाको अवस्था, नया प्रविधिबाटसेवा लिनेको संख्या, प्रविधिको पहुँचमा पुग्नेको सख्या, र सबैलाई फेको प्रविधियुक्त सेवा प्रदान गर्न नसक्नुको बाध्यता कारण र अवस्था, अस्पताल कार्यरत दक्षजनशक्ति र सेवा प्रबाहको अवस्था अस्पताल र आँखा उपचारकेन्द्रहरुबाट दिईने सेवाका प्रकारहरु, भौतिक पुर्वाधारको अवस्था, विगत र अहिले सगै आगामी योजनाको बारेमा बिस्तृत जानकारी गराउनुभएको थियो ।

त्यसैगरि दुगम क्षेत्रका नागरिकहरुलाई आँखा स्वास्थ्य सेवाको लागी अस्पताल र उपचार केन्द्र सम्मको पहुँच बढाउन स्थानिय सरकारहरु सग गरिएको साभेदारीबाट प्राप्त उपलब्धीहरुसंगै आगामी दिनमा पनि साभेदारिलाई निरनतरता दिन नितिगत रूपमा नै योजनाका साथ अगाडी बढ्नुपर्ने कुराको बारेमा जानकारी गराउनुभएको थियो । नेपालको संविधानले आँखा स्वास्थ्य सेवालाई नागरिकको आधारभुत स्वास्थ्य सेवाको रूपमा परिभाषित गरेको छ । जसअन्तर्गत हरेक नागरिकलाई आधारभुत आँखा स्वास्थ्य सेवा प्रदान गर्नु राज्यको दायित्वहुन आउछ तर्सथ नागरिकको नैसर्गिक अधिकारको रूपमा रहेको आखाँ स्वास्थ्य सेवा सम्बन्धि संविधान प्रदत्त मौलिकहकलाई कार्यान्वयन गर्न स्थानिय सरकार , प्रदेश र सघसग नेपाल नेत्रज्योतिसघ दाडले थालेको पहल र त्यसबाट हुने फाईदाको बारेमा प्रशासकीय अधिकृत थापाले सामाजिक परीक्षणमा जानकारी गराउनुभएको थियो ।

आगामी दिनमा तिनै तहका सरकार सगको सहकार्यता र साभेदारीलाई अघि बढाउन थप नयाँ योजनाका साथ अघि बढ्न आवश्यक रहेको भन्दै थापाले प्रदेश र स्थानिय

सरकारका प्रमुखहरूको ध्यानार्थक्षण गराउनुभएको थियो । साथै उहाँले राप्ती मा दातृनिकाय एनएवीपी नर्वेको सहयोगबाट आँखा स्वास्थ्य सेवा शुभारम्भ देखि बर्तमान सम्म आईपुगदा सेवालिने सेवाग्राहीको संख्या, अन्योपन निवारणमा नेपाल नेत्रज्योति सघ अन्तर्गत संचालित आँखा अस्पताल र उपचारकेन्द्रले हाल सम्म गरेका गतिविधि, कार्यक्षेत्र अन्तर्गत आँखा उपचार सेवाको अवस्था, अन्योपनको समस्या, समस्या समाधान गर्न स्थानिय सरका तथा प्रदेश र संघ गरि तिन तहका सरकारले खेल्नुपर्ने भुमिकाको बारेमा बृस्तृत जानकारी गराउनुभएको थियो । सार्वजनिक परिक्षणमा थापाले प्रदेश नं. ५ मा अन्योपनको अवस्था र स्थीतिको बारेमा समेत अवगत गराउनुभएको थियो ।

अस्पताल सचालनका लागी वार्षिक रूपमा लाग्ने वित्तीय खर्च, अहिलेको अवस्था, त्यसको व्यवस्थापन र स्रोत सकलन तथा सेवा प्रवाहमा स्थानिय, प्रदेश र सघबाट गरिएको अपेक्षा तथा गुणस्तरिय र छिटो छरितो सेवा प्रवाहका लागी देखिएका असजिला पक्ष र समाधानको बिकल्पको बारेमा जानकारी गराउनुभएको थियो । त्यसैगरि अस्पतालबाट प्राप्त आन्तरीक आम्दानी, वार्षिक खर्च र त्यसको व्यवस्थापनका बारेमा भैरहेको प्रयासको बारेमा जानकारी गराउनुभएको थियो ।

सन् २०१९ को लक्षित तथा जनवरी देखी डिसम्बर सम्म सम्पन्न कार्यक्रमहरूको संक्षिप्त विवरण

- क) आँखा स्वास्थ्य कार्यक्रम राप्ती तथा बहादुरगञ्ज अन्तर्गतका आँखा अस्पतालहरु तथा उपचार केन्द्रहरूबाट सन् २०१९ मा २६०,८१५ जनालाई आँखा उपचार सेवा (OPD Service) पुऱ्याउने लक्ष्य राखिएकोमा जनवरी देखी डिसम्बर सम्ममा २४३,९०४ जनालाई आँखा उपचार सेवा उपलब्ध गराइएको छ । गत वर्ष सन् २०१८ मा २३७,१२४ जनालाई आँखा उपचारको सेवा उपलब्ध गराइएको थियो भने यस वर्ष ६७७९ जना बढीलाई उपचार सेवा उपलब्ध गराइएको छ । तर लक्षित गरे बमोजिमको संख्यामा भने जम्मा ९४ प्रतिशतमात्र लक्ष्य हासिल भएको छ ।
- ख) निःशुल्क आँखा शिविर, बाट्य कार्यक्रम अन्तर्गत सन् २०१९ मा ४९,९०० जनालाई आँखा उपचार सेवा (OPD Service) पुऱ्याउने लक्ष्य राखिएकोमा यस वर्ष ४७,४४९ जनालाई आँखा उपचार सेवा (OPD Service) पुऱ्याएको छ । गत वर्ष सन् २०१८ मा ४५,४१४ जनालाई आँखा उपचार सेवा (OPD Service) पुऱ्याएको थियो भने तुलनात्मक हिसावले २,०३५ जना बढीलाई सेवा उपलब्ध गराइएता पनी लक्ष्य मुताविक जम्मा ९५ प्रतिशत मात्र लक्ष्य हासिल भएको छ ।
- सम्बन्धमा सन् २०१८ मा २८२,५३९ जनालाई आँखा उपचार सेवा (OPD Service) उपलब्ध गराइएको थियो भने, यस वर्ष सन् २०१९ मा २९१,३५३ (गत वर्षको भन्दा ८,८१४ बढीले सेवा प्राप्त) जनाले सेवा प्राप्त गरेको छ ।
- ग) सन् २०१९ मा १६,३१५ जनाको Cataract Surgery गर्ने लक्ष्य राखिएकोमा यस वर्ष १३,२८६ जनाको Cataract Surgery गरिएको छ । गत वर्ष सन् २०१८ मा १३,६९१ जनाको Cataract Surgery गरिएको थियो भने यस वर्ष ४०५ जना शल्यकिया कम भएको छ । लक्षित संख्यामा जम्मा ८१ प्रतिशत मात्र उपलब्ध प्राप्त भएको छ ।

- घ) सन् २०१९ मा २,७५५ जनाको सामान्य शल्यक्रिया शेवा पुऱ्याउने लक्ष्य राखिएकोमा यस वर्ष २,५०५ जनाको मात्र सामान्य शल्यक्रिया गरिएको छ। लक्षित योजनाको ९१ प्रतिशत उपलब्ध प्राप्त भएको छ, भने गत् वर्ष २,५६४ जनाको सामान्य शल्यक्रिया भएको थियो।
- ड) सन् २०१९ मा दृष्टिदोष (Refractive Error) गरी १५,७८० जनाको नजरमा सुधार गर्ने लक्ष्य राखिएकोमा यस वर्ष १८,१२४ जनालाई उक्त सेवा उपलब्ध गराइएको छ। गत् वर्ष २०१८ मा १५,३२४ जनालाई उक्त सेवा उपलब्ध गराइएको थियो भने गत् वर्षको भन्दा २,८०० बढीलाई सेवा उपलब्ध गराइएको छ। यसरी लक्षित योजनाको ११५ प्रतिशत उपलब्ध प्राप्त भएकोले छ।
- च) सन् २०१९ मा हेल्थ पोष्ट तथा सब हेल्थ पोष्टका ईन्चार्ज ५० जना, FCHV ६० जना, आमा समुह ५० जना, औषधी विकेता २० जना, धामी भांकी २० जना, PCL Nursing Student २०, जनप्रतिनिधिहरु ५० जना गरी जम्मा २९० जनालाई आंखा स्वास्थ्य शिक्षा तालिम दिईने लक्ष्य राखिएकोमा हाल हेल्थ पोष्टका ईन्चार्ज ६६ जना, FCHV १२५ जना, आमा समुह ५६ जना, औषधी विकेता १३५ जना, धामी भांकी ११५ जना, PCL Nursing Student २००, जनप्रतिनिधिहरु १३६ जना, शिक्षक १३० र मिडियाकर्मीहरु १३० गरी जम्मा ४२५ जनालाई तालिम दिईएको छ।
- छ) सन् २०१९ मा Screening, Pick up Camp १०० वटा स्थानहरुमा संचालन गर्ने लक्ष्य राखिएकोमा यस वर्ष १३० स्थानहरुमा सम्पन्न गरिएको र उक्त शिविरहरुमा २२,७८५ जना लाई निःशुल्क आंखा जांच सेवा प्रदान गरिएको छ। लक्षित योजनाको १०७ प्रतिशत उपलब्ध प्राप्त भएको छ।
- ज) सन् २०१९ मा ४० वटा स्कूलहरुमा आंखा जांच कार्यक्रम संचालन गरिने लक्ष्य रहेकोमा २५ वटा स्कूलहरुमा आंखा जांच कार्यक्रम संचालन गरिएको र उक्त कार्यक्रमा १५,०९९ जना विद्यार्थीहरुको आंखा जांच गरिएको छ। उक्त जांच कार्यक्रममा चश्मा लगाउनु पर्ने जम्मा ६३७ जना विद्यार्थीहरुलाई निःशुल्क चश्मा वितरण गरिएको छ।
- झ) सन् २०१९ मा १६ वटा स्थानहरुमा निःशुल्क आंखा शिविर राख्ने लक्ष्य गरिएकोमा २० वटा स्थानहरुमा (राजपुर ७ भैसाही नाका, राजपुर ६ खांग्रा नाका, राजपुर १ पटौली नाका, तुलसीपुर १, दाढ, चौरजहारी रुकुम, सल्लीबजार सल्यान, लुहाम सल्यान, मानमा कालिकोट, क्षत्रेश्वरी सल्यान, कपुरकोट सल्यान, घोराही १९ दाढ, सानोश्री बर्दिया, महाराजगंज कपिलवस्तु, विजयनगर कपिलवस्तु, कृष्णनगर,) निःशुल्क आंखा शिविर संचालन गरिएको र ८,२०० विरामीहरुलाई जांच गर्ने वार्षिक लक्ष्य रहेकोमा ९,५६५ विरामीहरुको जांच गरिएको छ। यसरी ११७ प्रतिशत लक्ष्य प्राप्त भएको छ।
- ञ) सन् २०१९ मा ५२०० जनालाई कान उपचारको सेवा प्रदान गर्ने लक्ष्य राखिएकोमा लमही आंखा अस्पतालले ४,१८९ जनालाई र राप्ती आंखा अस्पतालले २,४२८ जनालाई सेवा प्रदान गरेको छ। यसरी जम्मा ६,६१७ जनाले कानको उपचार सेवा प्राप्त गरेको छ। लक्षित योजनाको १२७ प्रतिशत उपलब्ध प्राप्त भएको छ।

आम्दानी तथा खर्च तर्फ

आम्दानी तर्फ रु १३४,२७७,९९४९३ (तेह्न करोड व्यालिस लाख सतहत्तर हजार हजार एक सय चौधर र तेह्न पैसा) र खर्च तर्फ रु. १२६,२७३,०९१ (बाह करोड बैसटी लाख त्रिहत्तर हजार एकानव्वे) रहेको र यस आ.व.को खुद बचत रु ८,००४,०२३१३ (असी लाख चार हजार तैईस र पैसा तेह्न) रहेको प्रस्तुत गर्नु भयो ।

Eye Health Programme, Rapti & Bahadurgunj

Rapti Eye Hospital, Lamahi Eye Hospital, Chhanda (Kale Babu) Narayani Eye Hospital & Eye Centres

Consolidated Income Statement

For the period from 1st Shrawan, 2075 to 31st Ashad, 2076 (July 17, 2018 to July 16, 2019)

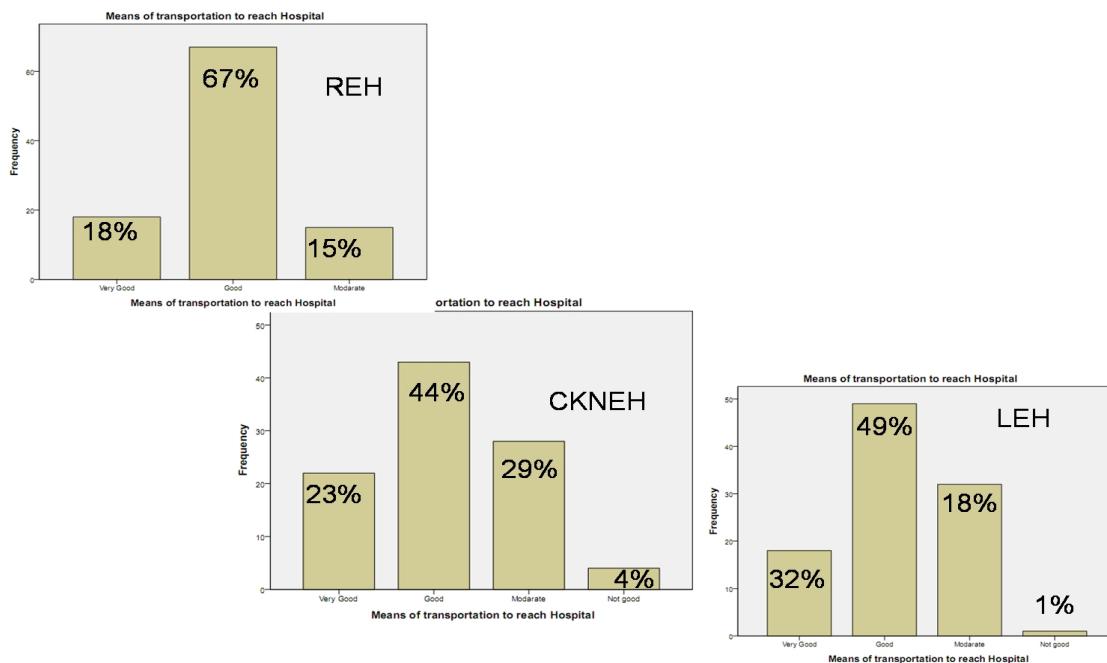
(Amount in NRs.)

SN	Particulars	Schedules	Current Year	Previous Year
	<u>Income</u>			
1	Direct Hospital Income	11	86,775,357.00	62,755,660.00
2	Donation Income	12	25,905,486.73	38,316,487.26
3	Other Income	13	18,043,276.19	11,774,351.93
4	Deferred Income	14	3,552,994.21	3,736,935.13
5	Total Income		134,277,114.13	116,583,434.32
	<u>Expenses</u>			
6	Direct Hospital Expenses	15	19,927,017.99	13,901,988.96
7	Administrative & Other Expenses	16	92,563,431.29	80,319,738.97
8	Depreciation Expenses	1	13,782,641.72	10,502,916.27
9	Total Expenses		126,273,091.00	104,724,644.20
10	Surplus/(Deficit)		8,004,023.13	11,858,790.11

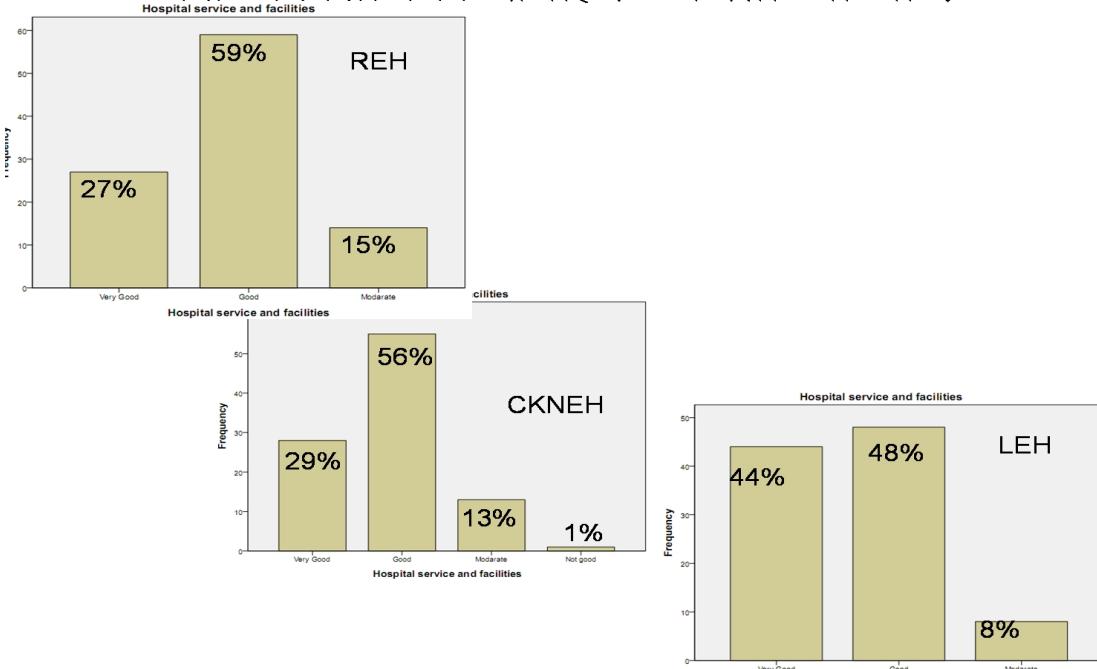
सेवाग्राहीहरुबाट प्राप्त सुभावहरुको प्रस्तुतीकरण

तीनवटै आंखा अस्पतालहरुमा उपचार सेवा लिन आएको सेवाग्राहीहरुसंग अस्पतालले प्रदान गर्ने सेवाहरुको विषय तथा थप सुभावहरु संकलन गर्ने उद्देश्यले बनाईएका Patient satisfaction Survey Form एउटा अस्पतालमा १०० जना गरी तीनवटै अस्पतालहरुमा ३०० जनाको विचारहरु संकलन गरिएको थियो र उक्त विचारहरूलाई अति राम्रा , राम्रा , ठिकै र नराम्रो लाई चार्टको माध्यमाबाट प्रस्तुत गरिएको थियो ।

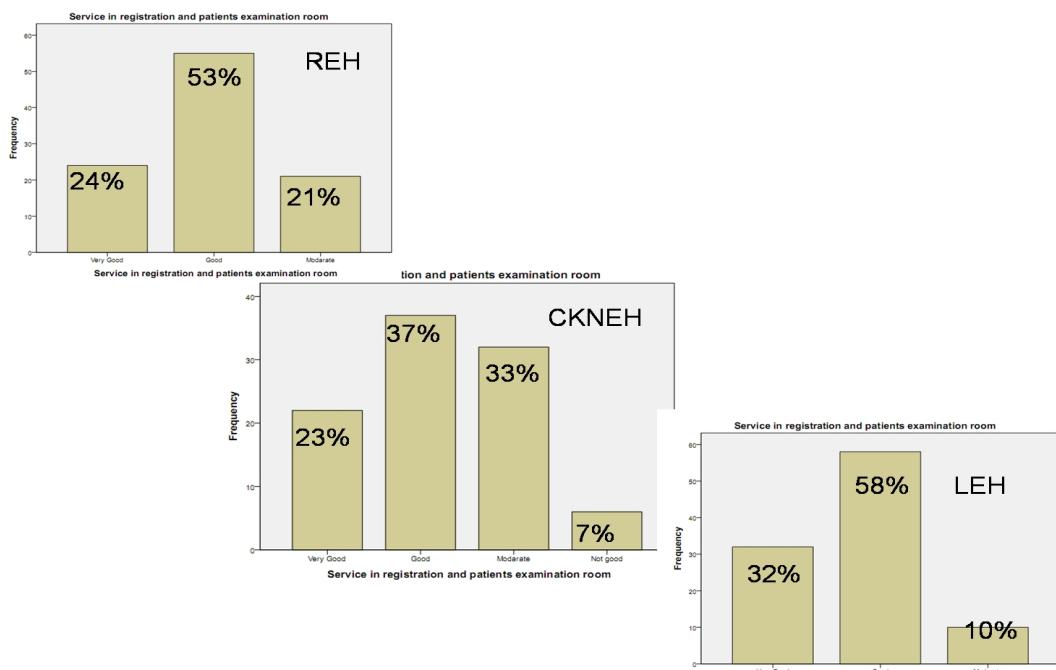
अस्पताल सम्म आउने यातायात सुविधा कस्तो छ ?

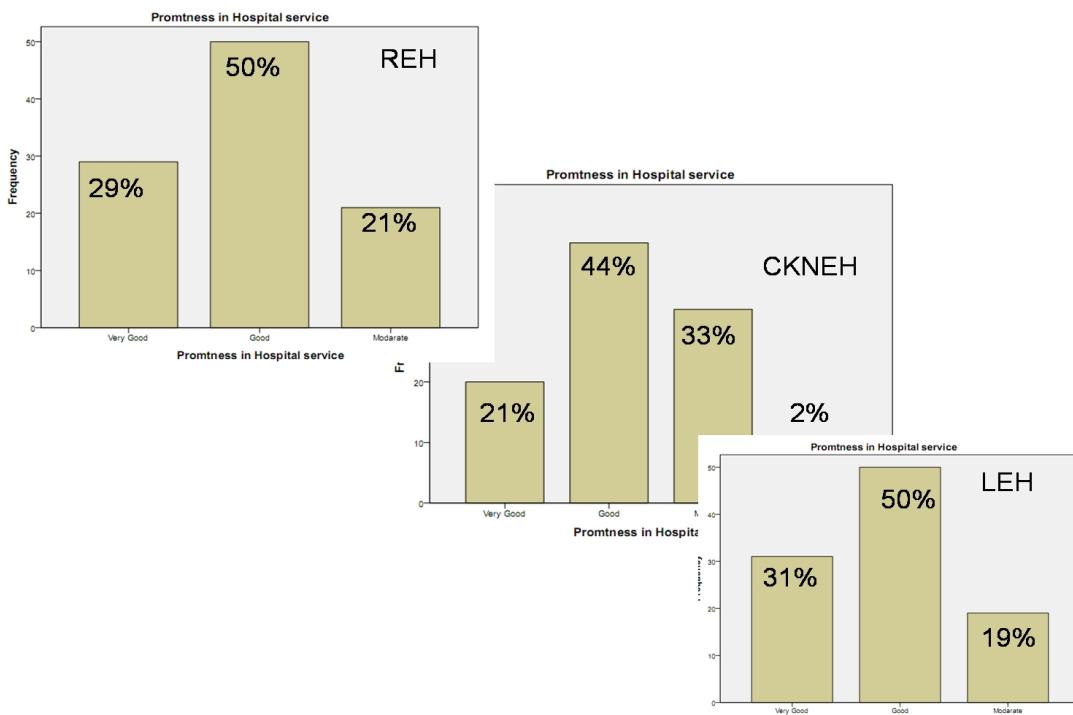
यस अस्पतालको सेवाहरु कस्तो लाग्यो ?

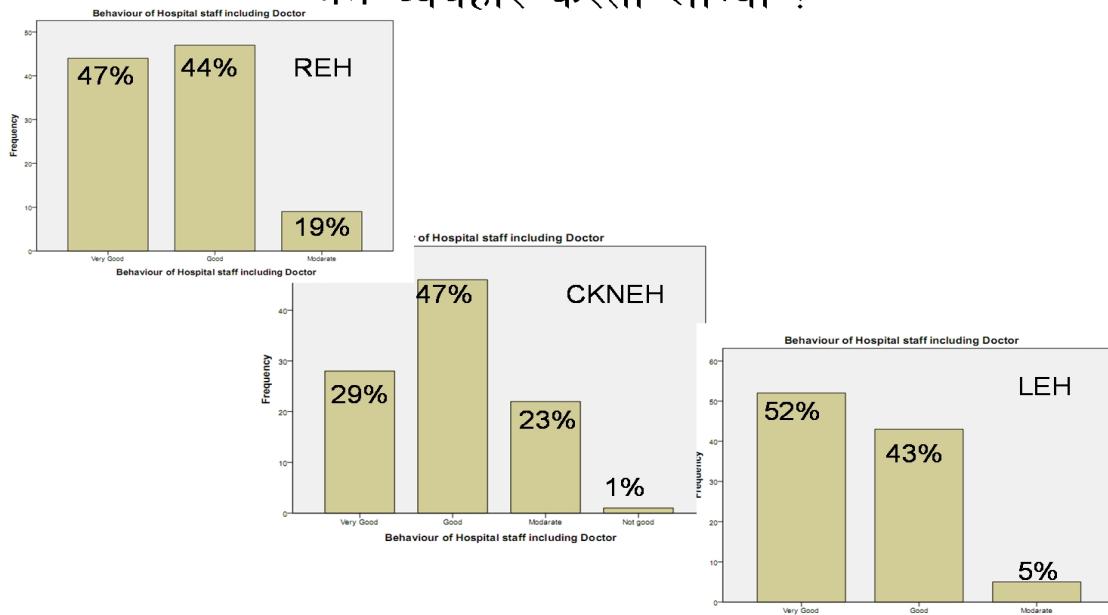
नामलेख्ने, लाइनमा बस्ने र विरामी चेकजाँच गर्ने ठाउँको अवस्था कस्तो लाग्यो ?

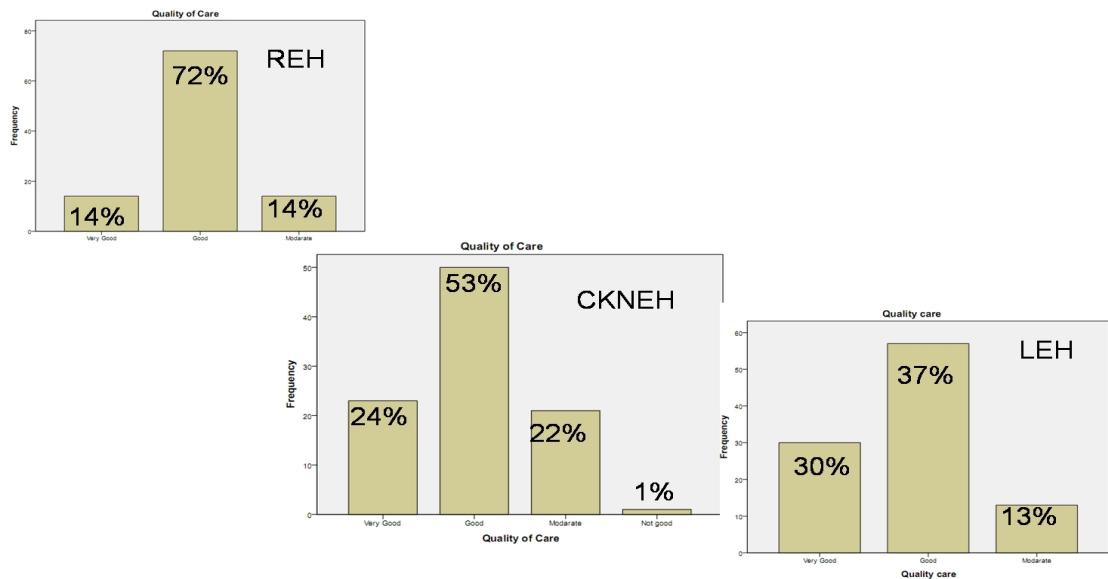
अस्पतालमा दिइने सेवा सुविधा छिटो, सहजता र सुविधाको अवस्था कस्तो लाग्यो ?

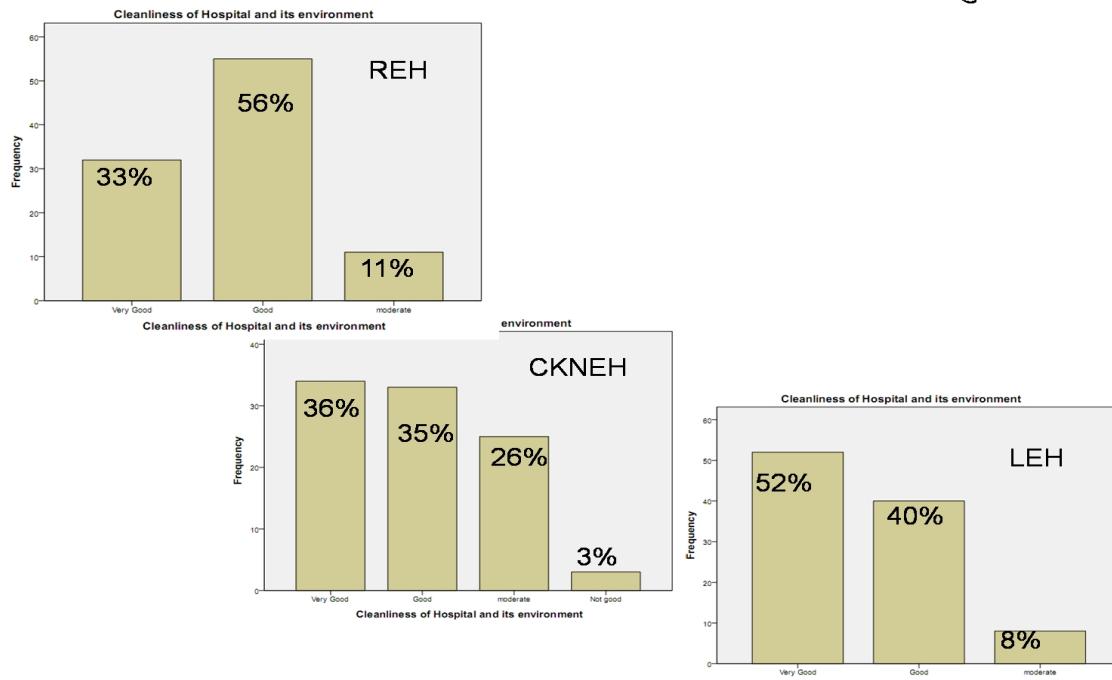
अस्पतालमा सेवाग्राहीहरूलाई कर्मचारी, चिकित्सक हरुले गर्ने व्यवहार कस्तो लाग्यो ?

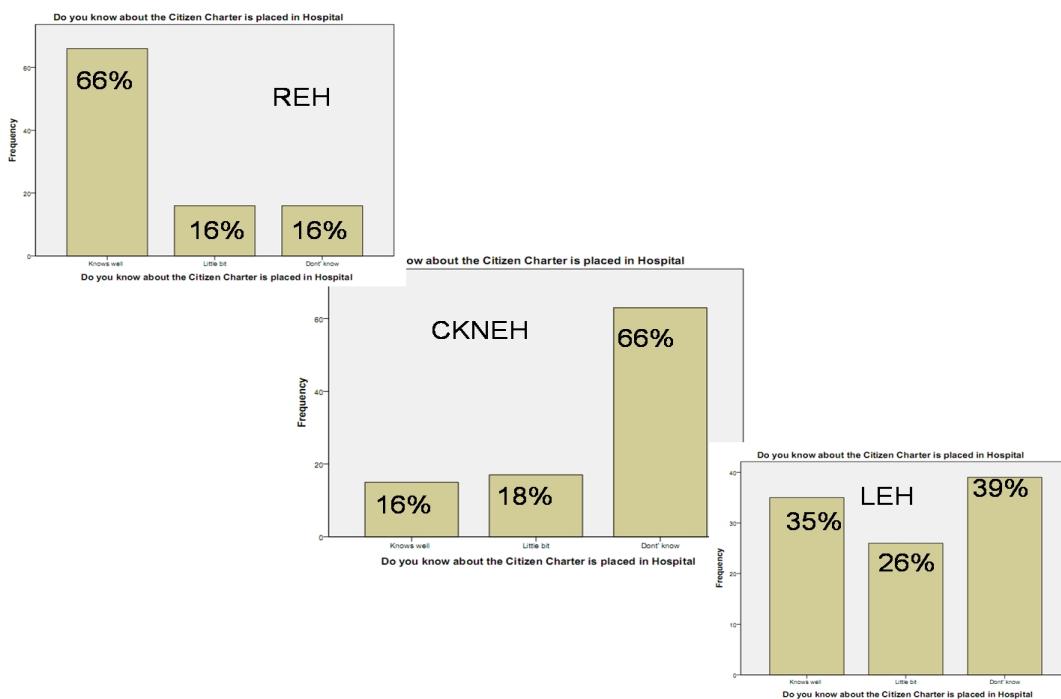
यस अस्पतालले प्रदान गर्ने सेवाहरुको गुणस्तर कस्तो छ ?

अस्पताल परिसरको सरसफाई र वातावरणको अवस्था कस्तो देखुन्भयो ?

.यस अस्पतालले टासगरेको नागरिक वडापत्रको विषयमा थाहाछ ?

साथै सेवाग्राहीहरुबाट संकलन गरिएका सल्लाह सुभाव तथा विचारहरुलाई जस्ताको त्यस्तै प्रस्तुत गरिएको थियो ।

राप्ती आँखा अस्पतालको विषयमा प्राप्त सल्लाहरु

१. बृद्धाहरुलाई आँखा जाँच गर्दा छिटो र सहज वातावरणको व्यवस्था गरिदिनु पर्ने
२. अस्पताल नजिक धुम्रपान, मध्यपान गर्न बन्द गर्नु पन्यो ।
३. समयमै स्वास्थ्यकर्मी उपस्थित हुन अनुरोध ।
४. अभ्य यो भन्दा पनि राम्रो हुदै जाओस ।
५. आँखाका सम्पूर्ण सेवाहरु प्रदान गर्ने व्यवस्था गर्नु पन्यो ।
६. अस्पतालमा आउँदा धुम्रपान सेवन गर्न बन्देज गर्नु पर्ने ।
७. ओ.पी.डी सेवाका लागि कम्तिमा २ वटा कोठा थप गर्नु पर्ने
८. गरिबलाई निःशुल्क आँखा जाँचको सेवा प्रदान गनुपर्ने ।
९. अभ्य यो अस्पताललाई गुणस्तरीय बनाउन नयाँ कुराहरु वा अरु ठाउँमा हुने सेवा यहाँ प्रदान गनुपर्ने ।
१०. नेत्र विशेषज्ञ अभ्यै धेरै हुनु पन्यो ।
११. सकेसम्म जटिल खालका विरामीलाई यसै अस्पतालमा उपचार गर्ने व्यवस्था मिलाउने, बाहिर नपठाउने ।
१२. बृद्धाको लागि सहज रूपमा सेवा प्रदान हुनु पर्ने ।
१३. राम्रो छ ।
१४. गरिबलाई दिने सुविधामा धेरै महत्व दिने ।

छन्द (कालेवावु) नारायणी आँखा अस्पताल बहादुरगञ्ज, कपिलबस्तुको विषयमा प्राप्त सल्लाहरु

१. विरामीहरुलाई General registration विहान ९ देखि ४ बजेसम्म हुनुपर्ने ।
२. विरामीहरुलाई मिठो बोलेमा राम्रो हुन्छ, विरामी चेक जाँच गर्ने कक्षहरु एकै ठाउँ भए राम्रो हुन्छ, टिकट शुल्क यात ५० यात ३० गरेमा राम्रो हुन्छ ।
३. **Waiting room should be available**
लाइनमा धेरै बेर कुर्न पर्ने र शैचालयको सरसफाईको कमी ।
४. विरामी राति बस्दा डाक्टर आफै आउनु पर्दै साथै डाक्टरले राती २ पटक सोधनु पर्ने, खाना सुविधा अस्पतालको तर्फबाट हुनुपर्दै ।
५. अगाडी आएकोलाई अगाडी र पछाडी आएकोलाई विचमा धुस्न नदिने ।
६. समग्रमा सबै ठिकै छ तर सरसफाईमा अलि बढी ध्यान दिन जरुरी छ, गेटपालेहरुलाई अनुसान र शिष्टचारको तालिम वा प्रशिक्षण दिनुपर्ने । पान, गुटका सेवन गर्नेलाई तत्काल सचेत गराउनु पर्ने ।
७. आपसे अनुरोध है, यहाँ कर्मचारीको बोलनेका तरिका नही है, यहाँ हर किसी से बदतमिजी से बोलते है यहाँ के कर्मचारी धन्यबाद ।

९. शौचालयको राम्रो सरसफाई हुनुपर्ने, खानेपानीको व्यवस्था हुनुपर्ने र दक्षजनशक्तिको कमी ।
- १० विरामी कुरुवाको लागि बस्ने सुविधा हुनु पर्ने, शौचालय प्रयाप्त र सरसफाईहुनुपर्ने, क्यानिटिनमा खानाको सुविधा हुनु पर्ने र लाइनमा कुर्न पर्ने ।
११. अस्पताल परिसरमा रहेको क्यानिट व्यवस्थित नरहेको, शौचालयको व्यवस्थामा सुधार गर्नु पर्ने, सेवाग्राहीले जथाभावी समान, भोला राखेहरुलाई सुधार गर्नु पर्ने र सेवाग्राहीहरुको गाडी पार्किङ व्यवस्थित गर्ने ।
१२. जेष्ठ नागरिकलाई प्रथामिकता दिनुपर्ने, शौचालयको सरसफाईमा ध्यान दिनु पर्ने ।
१३. लाइनमा धेरै बेर कुर्न पर्ने र क्यानिटिनको सरसफाईमा ध्यान दिनु पर्ने ।
१४. रजिस्ट्रेशन कोठामा धेरै लाइन लाग्नु पर्यो, यसलाई व्यवस्था गर्नु पर्यो ।
१५. वेला वेलामा आँखाको बारेमा सल्लाह दिनुहोला, आँखालाई कसरी सफा राख्ने बारे सल्लाह दिनुहोला, आँखा राम्रोसँग चेक गरेर मात्र औषधी गरिदिनु होला र अस्पतालमा के के सुविधा छ भन्ने बारे प्रचार प्रसार हुनुपर्ने ।
१६. Toilet को सरसफाईमा ध्यान दिने, Waiting room को व्यवस्था हुनुपर्ने ।
१७. बृद्धवुद्धाहरुलाई लाइनमा बस्नु नपर्ने व्यवस्था मिलाउनुपर्ने ।
१८. टाढाबाट आएका विरामीलाई ढिलो भएमा बस्ने व्यवस्था गर्नुपर्ने ।
१९. अस्पतालमा जेष्ठ नागरिकको लागि विशेष छुटको व्यवस्था गरियास भन्ने प्रस्ताव दिन्छु ।
२०. नजिकको सम्पूर्ण विद्यालयमा पुगेर निःशुल्क आँखा जाँच गनुपर्ने र छिमेकी विद्यालयका शिक्षकहरुलाई भेला गराई आँखा सम्बन्धी तालिम दिनुपर्ने । सूचना तथा तोकिएको शुल्क बमोजिम शुल्क लिने जस्तै :- Name registration रु.४८ र नाम दर्ता गर्दा रु.५० लिइन्छ ।
२१. शौचालयको राम्रो व्यवस्था तथा सरसफाई गर्ने, आफ्नो देश तथा बाहिरी देशबाट आएका विरामीहरुका लागि बासको व्यवस्था गर्ने ।
२२. रजिष्ट्रेशन गर्दा नेपाली पैसा नै भन्न पर्यो । भारु पैसा नभन्ने ।
२३. राम्रोसँग चेकजाँच गरेर मात्र आँखामा औषधी राख्नु होला, बृद्ध आमा बुवासँग चर्को आवाज नगरि दिनुहोला, आँखाको बारेमा जानकारी गराउनु होला ।
२४. पुरुष महिला लाइन फरक फरक हुन पर्यो, लाइनमा लाग्न नपरोस टाढाबाट आउनेलाई ढिलो हुन्छ ।
२५. कुनै स्टाफको बोली विरामीप्रति नराम्रो ।
२६. बच्चाहरुलाई अलि छिटो जाँच हुनु पर्ने ।
२७. शौचालयमा केहि समस्या ।
२८. विरामी लाइनमा बस्दा सेकुरिटी गार्डले लाइनबद्ध रूपमा राख्ने, आफ्नो मान्छेलाई छिराउन र छिटो छरितो सुविधा दिन नखोज, सबै विरामीलाई भेदभाव नगरि चेक जाँच गर्ने, विरामीको अवस्था हेरिकन छिटो छरितो सेवा प्रदान गर्ने ।
२९. चर्पिको सरसफाईको बारेमा ध्यान दिने, सेवा सुविधाको बारेमा जनता सामु

जानकारी गराउने ।

३०. मेरो सुझावमा त सबै कुराहरु राम्रो छ, बृद्धजनलाई र जवानजनलाई छुट्टाउन्नै
लाइन बनाइदिनु भयो भने धेरै राम्रो हुने थियो ।
३१. शौचालयको सरसफाई, दक्ष जनशक्तिको कमी, क्यानटिन फोहर र क्यानटिनमा
बस्ने ठाँउ नमिलेको ।
३२. मलाई यस अस्पतालमा केही कमी लागेन सबै राम्रो लाग्यो ।
३३. यहाँ पर सब ठीक है, लेकिन अगर WiFi की सुविधा हो जाये तो बाहार बालो
के लिए ।
३४. खाने पानीको व्यवस्था अलि राम्रो हुनु पन्यो, क्यानटिनमा सरसफाई हुनु पन्यो ।
३५. टाइलेट साफ रखे ।
३६. अस्पतालके स्टाफका व्यवहार नम्र होना चाहिए ।
३७. अप्रेशन गर्न पर्ने विरामीलाई त्यही दिन मिलाई दिन पर्ने ।
३८. हर जगह लाइन लगाना पडता है, शौचालय की समस्या, हस्पिटल स्टाफ
पर्याप्त नहीं है ।
३९. रातमे बैठने के लिए जगा होना चाहिए ।
४०. अस्पतालको सेवा धेरै राम्रो छ, लोकललाई ग्राहयता दिनु पर्छ र चोट पटक
लागेको इमरजेन्सी मरिजलाई छिटो सेवाको व्यवस्था गर्नु पर्छ ।
४१. जाहाँ पर भिड है वहा पर सुविधा बढा दिजिए, बाहार इन्डिया से आए ओ
मरिजके लिए सुविधा होना चाहिए ।
४२. शौचालय मे पानी नहीं है, महिलाओं के लिए अलग लाइन कराना चाहिए ।
४३. प्रचिका पैसा नहीं लगाना चाहिए हम दुर से आए है ।
४४. सेवा र सुविधा अलि छिटो र छारितो हुनु पन्यो ।
४५. १, ५, ६ के पाढ़ के लिए स्पेशल खिडकी की आवश्यकता है ।

लमही आँखा अस्पतालको विषयमा प्राप्त सल्लाहरु

१. हाल दिइ रहेको सुविधालाई अझै प्रभावकारी ढंगबाट थप सुविधा यूक्त बनाउदा
राम्रो हुने ।
२. अस्पतालले प्राथमिक आँखा उपचार विधिवाट घटाउन सक्ने अन्योपन
निवारणका लागि आमा समुह, टोल विकाश संस्था लगायत शिक्षकहरुलाई
तालिम दिएको खण्डका यस्ता विरामीका आँखा सम्बन्धी उपचार विधिमा
प्रभावकारी हुने ।
३. कान सम्बन्धि सबै सुविधा भएको भए हुन्यो । जस्तै डाक्टर, कानको
शल्यक्रिया हुनुपर्ने हो ।
४. अस्पतालमा सेवाका वारेमाजानकारी दिने, अस्पतालमा सम्बन्धित फाँटको
कर्मचारीलाई विरामी संग राम्रो व्यहार गर्न लगाउने, सबैलाई इमान्दार भएर
काम गर्न सल्लाह दिने ।
५. आँखा सम्बन्धी सबै सेवाहरु उपलब्ध भएमा राम्रो हुने थियो ।

६. असाय विरामीले पनि राम्रो अनुभव सुनाउनु हुन्छ, यो सरहनिय कार्यहो ।
७. नाम दर्ता २ बजेपछिको शुल्क रकम अलि कम गरिदिए राम्रो हुने थियो । अन्य सेवाहरु राम्रो छ ।
८. लमही नगरपालिका भित्रका स्वयम सेविकाहरुलाई तालिम दिनु पत्यो ।
९. सरसफाईमा अलि ध्यान दिनु पत्यो । मोतियाविन्दु वाहेक अन्य विशेष सुविधाहरु पनि दिनु पत्यो ।
१०. आँखा अस्पतालको विज्ञापन हुनुपत्यो गाउँ गाउँमा शिविर सञ्चालन गर्नु पत्यो ।
११. शिविर आदि हुँदा स्थानिय पत्रपत्रिका रेडियोमा जानकारी हुनुपर्ने । निःशुल्क शिविर विस्तार गरिनु पर्ने, सेवा केन्द्र विस्तार गरिनु पर्ने ।
१२. अस्पतालको समय समयमा सेवाग्राहीहरुलाई दिने सेवा सुविधाको प्रचार प्रसार राम्रो संग गर्ने गराउने कुरामा व्यापक गर्नु पर्ने देखिन्छ ।
१३. कुनै पनि दिन वारलाई नपर्खेर प्रत्येक समस्याको समाधान तुरुन्त गर्न सकिने क्षमता अस्पताल राख्न सकेमा अति राम्रो हुने छ ।
१४. नाम लेख्ने समय ४ वजे सम्म हुनुपर्ने ।
१५. टाढाको विरामीलाई छिटो छरितो सेवा दिनुपर्ने ।
१६. सबै राम्रो छ ।
१७. धेरै राम्रो छ, सेवा सुविधा धेरै राम्रो छ, सरसफाई धेरै राम्रो छ, शान्त वातावरण छ ।
१८. आँखा सम्बन्धि सम्पूर्ण सेवा सुविधाको व्यवस्था भै दिए अझ राम्रो हुने थियो ।
१९. हालको सुविधामा कमि आउनु दिनु हुदैन, अस्पतालको सबै तहको कर्मचारीमा मितव्यता छ, यो घटन हुदैन, असाय विरामीले पनि राम्रो अनुभव सुनाउनु हुन्छ, यो सरहनीय कार्य हो । अन्तमा अस्पताल परिवारलाई धन्यवाद दिन चहान्छु ।
२०. अस्पतालको सेवा सुविधा एकदमै राम्रो रहेको छ, दर्ता गर्नेदेखि सबै सुविधा राम्रो भएकाले मबाट केही सुभाव आएन धन्यवाद ।
२१. Every thing good nothing to say.
२२. Staff must be in proper uniform (Best staff ever seen and staff with great discipline), Glass frame price should be suitable with low profit margin.
२३. This hospital is good, try to be best.
२४. धेरै राम्रो छ, अस्पतालको वातावरण धेरै राम्रो छ, यहाँको सेवा सुविधा धेरै राम्रो लाग्यो ।
२५. अन्धोबाट बन्धित गराउछ, निरन्तर सेवा सुविधा दिई रहोस, आँखा अभिन्न अझ हो ।
२६. कसैलाई थाहा हुदैन समय नभर्की सल्लाह दिई फर्काउनु होला । विरामी धेरै टाढाबाट आएका हुन्छन् ।
२७. टाढाका विरामीलाई छिटो छरितो सेवा दिने ।
२८. आँखा नदेख्ने मानिसहरुलाई आँखा देखाउन सहयोग गर्नु भएको छ ।

तेस्रो चरणको कार्यक्रम

सार्वजनिक परिक्षण कार्यक्रममा प्रदेश सभा सासद रेवति रमण शर्माले आम नागरिकलाई आँखा स्वास्थ्य सेवाको सहज पहुँच बढाई अन्धोपन हटाउन नेपाल नेत्रज्योतिसघ दाड शाखा अन्तर्गत सचालित अस्पतालको सराहना गर्नुभएको थियो । सरकारको लगानीबिना दातृ निकायको सहयोगले सचालित आँखा अस्पताल र उपचार केन्द्रले दिएको आखा स्वास्थ्य सेवाको कामले धेरैले अध्यारोबाट उज्यालो संसार देख्न पाएको भन्दै खुसि व्यक्त गर्नुभयो । सरकार एकलैले आम नागरिकलाई आँखा स्वास्थ्य सेवा प्रदान गर्न नसक्ने भएकोले सरकारले आँखा स्वास्थ्य क्षेत्रमा काम गर्दे आएका संघसंस्थाहरु सग सहकार्य गर्नुपर्ने बताउनुभयो उहाले भन्नुभयो सस्थागत रूपमा सचालित आखा स्वास्थ्य सेवा कार्यक्रमलाई सरकारी , निजि क्षेत्र र सहकारीसमेतको त्रिपक्षिय समन्यवमा अघि बढाउदै आम नागरिकलाई अन्धोपनको समस्याबाट मुक्त गर्न सकिने सुभाव दिनुभएको थियो । उहाँले नेपाल नेत्रज्योति सघ मार्फत संचालित अस्पतालहरुले प्रदान गर्दे आएको आँखा स्वास्थ्य सेवा नेपालमा मात्र नभई विश्वमै गौरब गर्न लायक भएको भन्दै प्रशंसा गर्नुभएको थियो । नेत्रज्योति सघ मार्फत संचालित सेवाहरुलाई थप प्रभावकारी बनाउन आफुले प्रदेश स्तरमा बजेटको लागी सक्दो पहल गर्ने आश्वासन दिनुभएको थियो ।

गढवा गाउँपालिकाका अध्यक्ष सहजराम यादबले दाड सहित राप्ती र छिमेकी जिल्ला कपिलबस्तुमा समेत गरि तिन वटा आँखा अस्पताल र उपचार केन्द्र बाट प्रदान हुदै आएको आँखा स्वास्थ्य सेवा कार्यक्रमले धेरैले नयाँ संसार देख्न पाएकोमा खुसी व्यक्त गर्नुभएको थियो । गाउँ- गाउँ र दुर्गम क्षेत्रहरुमा समेत शिविर सचालन गरेर भएपनि अस्पताल सम्म पहुँच नपुगेकाहरुलाई आँखा स्वास्थ्य कार्यक्रमले घरदैलोमा पुगेर भएपनि सेवा दिने कार्य मानब सेवाको सबै भन्दा राम्रो काम भएको बताउनुभएको थियो । उहाँले कोइलावासमा नियमित आँखा स्वास्थ्य सेवा सुचारु गर्नका लागि भवन निर्माणमा बजेट विनियोजित गरिएको बताउनुभयो ।उहाँले आँखा स्वास्थ्य सेवालाई प्रभावकारी बनाउन कोइलावासकमा गाउँपालिकाले दिएको जग्गामा भवन बनाउन आग्रह गर्दे भौतिक पुर्बाधार निर्माण हुन सके मित्रराष्ट्र भारतका नागरिकले समेत नेपालमा आई सहज तरिकाले उपचार गर्न सक्ने बताउनु भयो । गाउँपालिकाले आँखा स्वास्थ्य क्षेत्रमा सहकार्य गर्दे आएको र सहकार्यलाई आगामी दिनमा पनि निरन्तर्ता दिने बताउनुभयो ।

लमही नगरपालिकाका प्रबक्ता तथा वडा नम्बर ५का वडा अध्यक्ष बिम बहादुर केसीले नेपाल नेत्रज्योति संघले आँखा स्वास्थ्य सेवाको क्षेत्रमा उदाहरणिय कामहरु गरेको बताउनुभयो । उहाँले संस्थालाई आत्मनिर्भर बनाउन जोड दिनुपर्ने भन्दै स्थानिय सरकारले गदैआएको सहयोगलाई निरनतरता दिने बताउनुभयो । नेपाल नेत्रज्योति संघ

दाढका सल्लाहकार दुण्डीराज लामीछानेले आँखा स्वास्थ्य सेवालाई राज्यको दायित्व भित्र पार्नका लागी नितिगत त्रुटिहरूलाई सच्चाउदै स्थानिय र प्रदेश सरकारले बजेटको व्यवस्था गरि प्रदेश स्तरका आँखा स्वास्थ्य समस्यामा परेका विरामीहरूलाई निशुल्क उपचारको व्यवस्था गर्न जरुरीरहेको बताउनुभयो । औपचारिक रूपमा कार्यक्रमको उद्घाटन सगै कार्यक्रमलाई सहभागितथा सेवाग्राहीहरूको गुनासो तथा सुझाव सकलन गर्ने र सेवा प्रदायक निकायले जवाफ दिने प्रत्यक्ष प्रश्नोउत्तर शैलिमा कार्यक्रम संचालन गरियो ।

उपलब्धीहरू :

- प्रत्यक्ष सवाल जवाफ मार्फत सहभागिहरूको गुनासो सम्बोधन गरिएको ।
- सेवाग्राहीहरूले आफ्नो मनमा लागेका कुराहरु खुलेर राख्ने अवसर पाएको ।
- सेवा प्रदायक निकायले प्रत्यक्ष रूपमा सहभागिहरूसँग आफ्नो कार्यप्रगति, समस्या र अप्टेराहरूको बारेमा जानकारी गराएको ।
- सेवाग्राही र सेवा प्रदायक निकायबिच रहेका मतभेद हटाई त्रुटिगत कार्यहरू सच्चाएयर अगाडी बढ्ने अवसर प्राप्त ।
- सेवाप्रदायक निकाय र सेवाग्राहीलाई सचेत बनाउदै थप शसक्तीकरण गर्नका लागी मार्ग तय
- आगामी आर्थिक बर्षका लागी योजना तयगर्दा अपनाउनुपर्ने साबधानी र समेट्नुपर्ने विषयको बारेमा सुझाव प्राप्त भएको ।

सार्वजनिक सुनुवाई सहजिकरण गर्ने व्यक्तिको नाम थर : लिला शाह नेपाल,

पत्रकार महासघ दाढ

राप्ती आँखा अस्पतालमा सेवाग्राहीहरूसंग सुझाव संकलन गर्दे

लमही आंखा अस्पतालमा सेवाग्राहीहरुसंग
सुझाव संकलन गर्दे

छन्द कालेबाबु नारायणी आंखा अस्पतालमा
सेवाग्राहीहरुसंग सुझाव संकलन गर्दे

